

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แนวหน้า ฉบับวันพุธที่ 17 เมษายน พ.ศ.2562

คอลัมน์สองเกษตร : บทพิสูจน์

หลายคนมีความเชื่อว่าการพัฒนาการเกษตร จะต้องเริ่มจากการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาพันธุ์ การพัฒนาการจัดการดินและปุ๋ย การจัดการโรคแมลงศัตรูพืช การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการพัฒนาด้านการตลาด ทั้งหมดนี้คือองค์รวมของการพัฒนาการเกษตร ส่งผลให้นโยบายของภาครัฐดำเนินไปภายใต้ความเชื่อดังกล่าว เพราะเชื่อว่เมื่อเกษตรกรได้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมการพัฒนาการเกษตรจะเกิดขึ้น และมีความยั่งยืนในการพัฒนาในที่สุด

ช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา พบมีโอกาสพบปะกับผู้คนในแวดวงการเกษตรหลายคน น่าสนใจว่ามีอยู่ 2 ราย ที่มีเรื่องเล่าบนพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันมาก คือ ต่างก็มีพื้นที่การเกษตรราว 3 ไร่ ทำการเกษตรแบบเกษตรกร part time พื้นที่การเกษตรทั้งสองคนมีแหล่งน้ำเพียงพอ รายแรกอยู่ติดคลองชลประทาน อีกรายอยู่ติดคลองธรรมชาติที่มีน้ำตลอดทั้งปี พืชที่ทั้งสองคนเลือกปลูกเป็นไม้ผล ซึ่งนับว่าเหมาะสำหรับเกษตรกร part time เพราะไม่ต้องเข้าไปดูแลทุกวัน ที่ผมสนใจคือวิธีการของทั้งสองรายนี้แตกต่างกันมาก รายแรกเน้นจ้างแรงงานเป็นหลัก มีแรงงานประจำ และเครื่องทุ่นแรงหลายอย่าง ใครว่าอะไรดี ก็แจ้วงหามาปลูก โดยไม่ได้สนใจต้นทุนที่ต้องจ่าย และความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ทำสวนไม้ผลมา 3-4 ปี ยังไม่มีรายได้อะไรเกิดขึ้น มีแต่รายจ่ายอย่างต่อเนื่อง

ส่วนอีกราย ไม่เน้นการจ้างแรงงาน ทำทุกอย่างด้วยตนเอง ยกเว้นบางอย่างที่หนักเกินกำลัง ถึงจ้างแรงงานมาช่วย ไม่มีเครื่องทุ่นแรงเกินจำเป็น วางแผนการปลูกไม้ผลหลากหลาย เพื่อให้ผลตอบแทนในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เมื่อเริ่มทำสวนจะเข้าปีที่ 2 ก็เริ่มจะขายไม้ผลอายุสั้น พอมิรายได้มาจ่ายค่าไฟฟ้าและค่าปุ๋ยก็ไ้บ้างแล้ว เวลาก็ล้นกันต่อว่าไม้ผลรุ่นต่อไปจะให้ผลผลิตมากน้อยเพียงใด

บุคลิกที่แตกต่างกันระหว่างสองรายนี้รายแรกทำการเกษตรแบบเอาสบาย เอาสะดวก เอาสนุก โดยไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านการเกษตร และไม่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง ผลออกมาจึงเป็นอย่างที่เห็น ส่วนอีกรายมีพื้นฐานความรู้ทางการเกษตร ทำการเกษตรด้วยใจรัก สนุกกับการทดลองวางแผนปลูกพืชในพื้นที่อันจำกัดของตนเอง ผลที่ออกมาจึงเป็นอีกทางหนึ่ง เมื่อมองกลับไปกับการทำการเกษตรของสองรายนี้ จะเห็นว่าทั้งสองรายไม่มีปัญหาเรื่องเงินทุน ไม่มีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ ไม่มีปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร แต่ที่ต่างกันและส่งผลให้เกิดขึ้นต่างกันคือ ความรู้ ความเข้าใจและแนวคิดหลักในการพัฒนาการเกษตร

ดังนั้น การพัฒนาการเกษตรไม่จำเป็นต้องทุ่มเทเทคโนโลยีให้เกษตรกร อีกทั้งไม่จำเป็นต้องสนับสนุนเงินทุนให้เกษตรกรจนเสีย และไม่จำเป็นต้องลดเลิกแจกแถมสิ่งใด เพราะการพัฒนาตัวตนของเกษตรกร หรือ การพัฒนาคนไม่จำเป็นต้องใช้ปัจจัยเหล่านั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรให้เกิดขึ้นจากภายในตัวของเกษตรกรเอง ให้เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ รู้จักตนเอง รู้ทันเทคโนโลยี นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นลำดับแรกของการพัฒนาการเกษตร ทำอย่างไรให้เกษตรกรไม่คุ้นชินกับการรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ และเมื่อเกษตรกรสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ภาครัฐต้องเปลี่ยนมา

เป็นผู้สนับสนุนแทน ความยั่งยืนในการพัฒนาการเกษตรจึงจะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง บทพิสูจน์เรื่องนี้ เห็น
กันได้ง่ายๆ จากผู้คนที่ใกล้ๆ ตัว การสอนให้หาปลาด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจในวิธีการตกปลาความ
เข้าใจต่อธรรมชาติของปลาแต่ละชนิด ไม่ว่าสถานการณ์จะเปลี่ยนไปอย่างไร เชื่อว่าเขาจะตกปลาได้เอง
และมีปลาไว้กินอย่างสม่ำเสมอ มีความยั่งยืน

สมชาย ชาญณรงค์กุล